

Europese Raad

**Brussel, 2 oktober 2020
(OR. en)**

EUCO 13/20

**CO EUR 10
CONCL 6**

NOTA

---

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
Betreft:	Buitengewone bijeenkomst van de Europese Raad (1 en 2 oktober 2020) – Conclusies

---

Hierbij gaan voor de delegaties de conclusies die de Europese Raad op bovengenoemde bijeenkomst heeft aangenomen.

I. COVID-19

1. De Europese Raad heeft uitvoerig gesproken over de aanpak van de COVID-19-pandemie. Hij is vastbesloten om zich in deze moeilijke situatie eensgezind op te stellen en roept de Raad op om samen met de Commissie de algehele coördinatie-inspanning en de werkzaamheden voor de ontwikkeling en distributie van een vaccin op EU-niveau verder op te voeren. De Europese Raad zal regelmatig op dit onderwerp terugkomen.

II. EENGEMAAKTE MARKT, INDUSTRIEBELEID EN DIGITALISERING

2. De COVID-19-pandemie zal een blijvend effect sorteren op de Europese en de mondiale economie. Tijdens de pandemie is duidelijk gebleken welke de troeven en de afhankelijkheden van Europa zijn. Een sterke economische basis is nu meer dan ooit essentieel voor inclusieve en duurzame groei, concurrentievermogen, banen, welvaart, en voor de rol van Europa op het wereldtoneel.
3. In juli bereikte de Europese Raad overeenstemming over een ongezien herstelpakket om de gevolgen van COVID-19 voor onze economieën en samenlevingen tegen te gaan, en het krachtige herstel van Europa en de transformatie en hervorming van onze economieën te bevorderen. De twee elkaar versterkende pijlers van dit herstel, namelijk de groene transitie en de digitale transformatie, samen met een sterke en verdiepte eengemaakte markt, zullen nieuwe vormen van groei stimuleren, cohesie en convergentie bevorderen, en de veerkracht van de EU versterken. Het verwezenlijken van strategische autonomie, met behoud van een open economie, is een van de hoofddoelstellingen van de Unie.

Eengemaakte markt en industriebeleid

4. De Europese Raad benadrukt dat de eengemaakte markt zo snel mogelijk opnieuw normaal moet functioneren. Maar dat is niet genoeg: we zullen lering trekken uit de COVID19-crisis, de resterende versnippering, belemmeringen en zwaktes aanpakken, en onze ambitie scherper stellen. De Europese Raad onderschrijft de conclusies van de Raad van 21 september 2020 over een verdiepte eengemaakte markt voor een sterk herstel en een concurrerend, duurzaam Europa en roept meer in het bijzonder ertoe op:

- de regels inzake de eengemaakte markt strikt uit te voeren en te handhaven, in overeenstemming met het actieplan van de Commissie voor de handhaving van de eengemaakte markt;
  - resterende ongerechtvaardigde belemmeringen weg te nemen, met name op het gebied van diensten, en geen nieuwe belemmeringen op te werpen;
  - het Europese mededingingskader te actualiseren opdat het beantwoordt aan de uitdagingen van de groene transitie, de digitale transformatie en de veranderende mondiale context. Dit kader moet voorzien in duidelijke regels voor marktdeelnemers en in ondersteuning van innovatie, ook in de digitale sector. De mogelijkheid om regels vast te stellen over de systemische rol en verantwoordelijkheden van onlineplatforms met significante netwerkeffecten moet worden onderzocht. De Europese Raad ziet uit naar het resultaat van de herziening van de mededingingsregels door de Commissie, waarvan de eerste resultaten voor 2021 zijn gepland. In dit verband moet rekening worden gehouden met de gevolgen van de mondialisering en de opkomst van de digitale economie;
  - een nieuw systeem van mondiaal economisch bestuur te ontwikkelen op basis van een ambitieuze en evenwichtige vrijhandelsagenda waarin een centrale rol is weggelegd voor de WTO, waarbij we ons beschermen tegen oneerlijke praktijken en misbruik, en wederkerigheid waarborgen. De handhavingsverordening moet worden gemoderniseerd, de werkzaamheden met betrekking tot het voorstel betreffende het instrument voor internationale overheidsopdrachten moeten worden versneld en er moeten nog andere instrumenten worden ontwikkeld om de versturende effecten van buitenlandse subsidies op de eengemaakte markt aan te pakken;
  - te investeren in onderwijs, opleiding en het doeltreffend gebruik van vaardigheden, om het behoud en de creatie van banen te bevorderen, economische en sociale welvaart te ondersteunen en het nodige socialebeschermingsbeleid uit te voeren in overeenstemming met de Verdragen.
5. De EU moet een ambitieus Europees industriebeleid voeren om haar industrie duurzamer, groener, mondiaal concurrerder en veerkrachtiger te maken. De Europese Raad verzoekt de Commissie strategische afhankelijkheden in kaart te brengen, met name in de meest gevoelige industriële ecosystemen zoals inzake gezondheidszorg, en maatregelen voor te stellen om deze afhankelijkheden te verminderen, onder meer door de productie- en toeleveringsketens te diversifiëren, voor strategische voorraden te zorgen en productie en investeringen in Europa te bevorderen. Hij roept op om:

- te zorgen voor een gelijk speelveld, alsook voor een regelgevingskader en een staatssteunkader die bevorderlijk zijn voor innovatie en de volledige betrokkenheid van kleine en middelgrote ondernemingen vergemakkelijken;
- nieuwe industriële allianties te ontwikkelen, onder meer op het gebied van grondstoffen, medische apparatuur, microprocessors, beveiligde telecommunicatienetwerken, koolstofarme industrieën, en clouds en platforms voor de industrie;
- meer steun te bieden aan de bestaande belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang inzake batterijen en micro-elektronica, en aan die welke door de lidstaten en de industrie worden ontwikkeld in het kader van verschillende allianties (zoals voor het internet der dingen, en voor schone waterstof), om marktfalen te verhelpen en baanbrekende innovatie mogelijk te maken. De Europese Raad verzoekt de Commissie de lidstaten te helpen bij het ontwikkelen van nieuwe belangrijke projecten van gemeenschappelijk Europees belang. Voorts roept hij ertoe op de synergieën tussen het gebruik van EU- en nationale fondsen met betrekking tot belangrijke technologische projecten verder te versterken en daarbij transparantie en open deelname van kleine en middelgrote ondernemingen te waarborgen;
- de autonomie van de EU in de ruimtevaartsector te ontwikkelen en voor een meer geïntegreerde industriële defensiebasis te zorgen.

Digitalisering

6. De COVID-19-pandemie heeft nog nadrukkelijker de aandacht erop gevestigd dat de digitale transitie in Europa moet worden versneld. Het benutten van de kansen van deze transitie is essentieel om onze economische basis te versterken, onze technologische soevereiniteit te waarborgen, ons mondiaal concurrentievermogen te vergroten, de groene transitie te faciliteren, banen te creëren en het leven van de burger te verbeteren. Met de totstandbrenging van een echte digitale eengemaakte markt zal een intern kader ontstaan waarin Europese bedrijven kunnen groeien en opschalen.

De Europese Raad kijkt uit naar het Commissievoorstel voor een wet digitale diensten eind dit jaar en verzoekt de Commissie om uiterlijk in maart 2021 een alomvattend digitaal kompas voor te leggen waarin de concrete digitale ambities van de EU voor 2030 worden uiteengezet. Een dergelijk kompas zou moeten voorzien in een systeem voor de monitoring van de Europese strategische digitale capaciteiten en vermogens, en zou de middelen en de belangrijkste mijlpalen voor de verwezenlijking van onze ambities moeten schetsen.

7. Om digitaal soeverein te zijn, moet de EU een echte digitale eengemaakte markt opbouwen en haar vermogen versterken om eigen regels vast te stellen, autonome technologische keuzes te maken, en strategische digitale capaciteiten en infrastructuur te ontwikkelen en uit te rollen. Op internationaal niveau zal de EU haar instrumenten en regelgevende bevoegdheden ten volle inzetten om mondiale regels en normen te helpen vormgeven. De EU zal blijven openstaan voor alle bedrijven die de Europese regels en normen naleven. Digitale ontwikkeling mag geen afbreuk doen aan onze waarden, grondrechten en veiligheid, en moet sociaal evenwichtig zijn. Met een dergelijke mensgerichte benadering zal het Europese model aantrekkelijker worden.
8. Voor de digitale transitie zal minstens 20 % van de middelen van de faciliteit voor herstel en veerkracht beschikbaar worden gesteld, onder meer voor kleine en middelgrote ondernemingen. Samen met de bedragen van het MFK zal met deze middelen onder meer worden ingezet op:
  - het bevorderen van de Europese ontwikkeling van de volgende generatie digitale technologieën, waaronder supercomputers en kwantumcomputing, blockchain en mensgerichte artificiële intelligentie;
  - het ontwikkelen van capaciteiten in strategische digitale waardeketens, in het bijzonder microprocessoren;
  - het versnellen van de uitrol, in de hele Europese Unie, van beveiligde netwerkinfrastructuur met zeer hoge capaciteit, waaronder glasvezel en 5G;
  - het versterken van het vermogen van de EU om zichzelf te beschermen tegen cyberdreigingen, om een beveiligde communicatieomgeving te verschaffen, met name via kwantumcryptie, en om toegang tot data voor justitiële en rechtshandavingsdoeleinden te waarborgen;

- het ontplooiën van het volledige potentieel van digitale technologieën om de ambitieuze milieu- en klimaatactiedoelstellingen van het pakket van juli waar te maken;
  - het verbeteren van de digitale capaciteiten in het onderwijs.
9. De Europese Raad is ingenomen met de Europese datastrategie, die de mondiale digitale ambities van de EU om een echte Europese concurrerende data-economie op te bouwen ondersteunt, en de Europese waarden en een hoog niveau van gegevensbeveiliging, gegevensbescherming en privacy waarborgt. Hij benadrukt de noodzaak om data van hoge kwaliteit eenvoudiger beschikbaar te maken en om een betere uitwisseling en bundeling van gegevens alsook interoperabiliteit te bevorderen en mogelijk te maken. De Europese Raad is verheugd over de totstandbrenging van gemeenschappelijke Europese gegevensruimten in strategische sectoren, en verzoekt de Commissie in het bijzonder prioriteit te geven aan de ruimte voor gezondheidsgegevens, die uiterlijk eind 2021 moet zijn opgezet.
10. De Europese Raad onderstreept dat betrouwbare, veilige en beveiligde Europese clouddiensten moeten worden opgezet om ervoor te zorgen dat Europese gegevens in Europa kunnen worden opgeslagen en verwerkt, met inachtneming van de Europese regels en normen. Hij verwelkomt dan ook het concept van een gefedereerde EU-cloudinfrastructuur en verzoekt de Commissie deze werkzaamheden met spoed voort te zetten. Ruimere Europese cloudcapaciteit in combinatie met een krachtig interoperabiliteitskader moet ook de uitrol van veilige en beveiligde cloudgebaseerde publieke en particuliere digitale oplossingen mogelijk maken, met inbegrip van een snellere, efficiëntere, gemakkelijkere en transparantere toegang tot e-overheidsdiensten.
11. De Europese Raad onderschrijft de conclusies van de Raad van 9 juni 2020 over het vormgeven van de digitale toekomst van Europa. Hij roept de EU en de lidstaten ertoe op, ten volle gebruik te maken van de op 29 januari 2020 aangenomen toolbox voor 5G-cyberbeveiliging, en met name, voor essentiële voorzieningen die in de gecoördineerde EU-risicobeoordelingen zijn aangemerkt als kritiek en gevoelig, de desbetreffende beperkingen toe te passen op aanbieders met een hoog risico. De Europese Raad onderstreept dat alle potentiële 5G-aanbieders moeten worden beoordeeld op basis van gemeenschappelijke objectieve criteria.

12. Met het oog op de snelle uitrol van 5G in de hele EU dringt de Europese Raad er tevens bij alle lidstaten op aan hun nationale plannen voor de uitrol van 5G uiterlijk eind dit jaar bij de Commissie in te dienen, zoals gevraagd in het 5G-actieplan.
13. De EU moet een wereldleider zijn in de ontwikkeling van veilige, betrouwbare en ethische artificiële intelligentie. De Europese Raad verzoekt de Commissie:
  - manieren voor te stellen om meer Europese en nationale publieke en particuliere investeringen in artificiële intelligentie aan te trekken, zowel wat onderzoek en innovatie als wat uitrol betreft;
  - te zorgen voor een betere coördinatie en voor meer op excellentie gebaseerde netwerken en synergieën tussen Europese onderzoekscentra;
  - een duidelijke, objectieve definitie te geven van "artificiële-intelligentiesystemen met een hoog risico".
14. De Europese Raad roept op tot de ontwikkeling van een EU-breed kader voor beveiligde openbare elektronische identificatie, inclusief interoperabele digitale handtekeningen, om mensen controle te geven over hun online-identiteit en -gegevens en om toegang tot openbare, particuliere en grensoverschrijdende digitale diensten mogelijk te maken. Hij verzoekt de Commissie om uiterlijk medio 2021 met een voorstel voor een initiatief voor een "Europese digitale identificatie" te komen.

Volgende stappen

15. De Europese Raad zal tijdens zijn bijeenkomst in maart 2021 terugkomen op de thema's eengemaakte markt, industriebeleid en digitalisering. In dit verband zal hij ook bezien hoe het staat met de werkzaamheden rond het belangrijke vraagstuk belasting van de digitale economie.

III. EXTERNE BETREKKINGEN

Oostelijk Middellandse Zeegebied

16. De EU heeft een strategisch belang bij een stabiele en veilige omgeving in het oostelijke Middellandse Zeegebied en bij de ontwikkeling van coöperatieve en wederzijds voordelige betrekkingen met Turkije. Een absolute vereiste in dit verband is dat de dialoog te goeder trouw wordt voortgezet en dat wordt afgezien van unilaterale acties die ingaan tegen de belangen van de EU en het internationaal recht en de soevereine rechten van de lidstaten van de EU. Alle meningsverschillen moeten worden opgelost door middel van een vreedzame dialoog en in overeenstemming met het internationaal recht. In dit verband herhaalt de Europese Raad zijn volledige solidariteit met Griekenland en Cyprus, wier soevereiniteit en soevereine rechten moeten worden geëerbiedigd.
17. De EU is ingenomen met de recente vertrouwenwekkende stappen van Griekenland en Turkije, alsook met de aankondiging dat zij hun rechtstreekse verkennende gesprekken met het oog op de afbakening van het continentaal plat en de exclusieve economische zones van beide landen zullen hervatten. Deze inspanningen moeten worden volgehouden en uitgebreid.
18. Tegelijkertijd veroordeelt de Europese Raad ten stelligste de schendingen van de soevereine rechten van de Republiek Cyprus, die moeten stoppen. De Europese Raad roept Turkije op zich in de toekomst te onthouden van dergelijke activiteiten, die ingaan tegen het internationaal recht. De Europese Raad onderstreept dat de afbakening van het continentaal plat en de exclusieve economische zone moet worden aangepakt door middel van dialoog en onderhandelingen te goeder trouw, met volledige eerbiediging van het internationaal recht, en roept Turkije op om in te gaan op de uitnodiging van Cyprus om in dialoog te treden teneinde alle maritieme geschillen tussen Turkije en Cyprus te beslechten.

19. De Europese Raad steunt de spoedige hervatting van de onderhandelingen onder auspiciën van de VN en blijft zich ten volle committeren aan een integrale regeling van de Cypriotische kwestie binnen het VN-kader en in overeenstemming met de resoluties van de VN-Veiligheidsraad, met inbegrip van resoluties 550 en 789, alsook de beginselen waarop de EU is gegrondvest. Hij verwacht hetzelfde van Turkije. De EU is bereid een actieve rol te spelen bij de ondersteuning van de onderhandelingen, onder meer door na de hervatting ervan een vertegenwoordiger voor de bemiddelingsmissie van de VN te benoemen.
20. Mits de constructieve inspanningen om illegale activiteiten ten aanzien van Griekenland en Cyprus te beëindigen worden voortgezet, is de Europese Raad overeengekomen een positieve politieke agenda EU-Turkije in het leven te roepen, met speciale nadruk op de modernisering van de douane-unie en handelsfacilitatie, contacten tussen mensen, dialogen op hoog niveau, en voortgezette samenwerking rond migratievraagstukken, in overeenstemming met de verklaring EU-Turkije van 2016. De Europese Raad verzoekt zijn voorzitter, in samenwerking met de voorzitter van de Commissie en met de steun van de hoge vertegenwoordiger, een voorstel uit te werken om de agenda EU-Turkije daartoe nieuw elan te geven.
21. De EU memoreert en herhaalt onder meer haar vorige conclusies over Turkije van oktober 2019, waarin zij stelde dat zij in geval van nieuwe unilaterale acties of provocaties die het internationaal recht schenden, alle instrumenten zal gebruiken die haar ter beschikking staan, onder meer krachtens artikel 29 VEU en artikel 215 VWEU, om haar belangen en die van haar lidstaten te verdedigen.

De Europese Raad blijft nauwlettend toezien op de ontwikkelingen en zal hier zo nodig ten laatste tijdens zijn bijeenkomst van december op terugkomen en passende besluiten nemen.
22. Tot slot roept de Europese Raad op tot een multilaterale conferentie over het oostelijke Middellandse Zeegebied en verzoekt hij de hoge vertegenwoordiger gesprekken te voeren over de organisatie ervan. Met alle betrokken partijen moet overeenstemming worden bereikt over modaliteiten zoals deelname, onderwerpen en tijdschema. De conferentie zou kunnen ingaan op kwesties waarvoor multilaterale oplossingen nodig zijn, zoals maritieme afbakening, veiligheid, energie, migratie en economische samenwerking.

China

23. De Europese Raad is ingenomen met het mondelinge verslag over de videoconferentie van de EU-leiders met president Xi Jinping van 14 september en met de ondertekening van de overeenkomst over geografische aanduidingen. De Europese Raad benadrukt dat de economische betrekkingen weer in evenwicht moeten worden gebracht en op wederkerigheid moeten berusten. Hij herinnert aan de doelstelling om tegen het einde van dit jaar de onderhandelingen af te ronden over een ambitieuze brede investeringsovereenkomst tussen de EU en China, die de bestaande ongelijkheden in markttoegang aanpakt, aan een gelijk speelveld bijdraagt, en wezenlijke afspraken over duurzame ontwikkeling vastlegt. Hij roept China tevens op om eerdere toezeggingen over het aanpakken van belemmeringen voor markttoegang gestand te doen, om vooruitgang te boeken op het gebied van overcapaciteit en om binnen de Wereldhandelsorganisatie onderhandelingen aan te gaan over subsidies aan de industrie.
24. De Europese Raad moedigt China aan meer verantwoordelijkheid te nemen bij de aanpak van mondiale problemen. Hierbij moet met name worden gedacht aan het ondernemen van ambitieuzere actie op klimaatgebied in overeenstemming met de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs en op het gebied van biodiversiteit, en het ondersteunen van multilaterale initiatieven tegen de COVID-19-pandemie, vooral wat betreft behandelingen en vaccins, de onafhankelijke evaluatie van de internationale gezondheidsrespons, en schuldverlichting als een noodzakelijke voorwaarde voor herstel na de pandemie in met name Afrika. De Europese Raad is positief gestemd over de verklaring van president Xi Jinping na afloop van de videoconferentie van de leiders dat China ernaar zal streven om vóór 2060 koolstofneutraal te zijn, en vindt dit een belangrijke stap in de goede richting.
25. De Europese Raad benadrukt zich ernstige zorgen te maken over de mensenrechtensituatie in China, onder meer over de ontwikkelingen in Hongkong en de behandeling van personen die tot minderheden behoren, zoals hij reeds tijdens de top EU-China in juni en de conferentie van de leiders van 14 september tot uiting heeft gebracht.
26. Hij bevestigt de beleidsaanpak voor de betrekkingen tussen de EU en China zoals vervat in de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger getiteld "EU-China – Een strategische visie" van maart 2019, en roept op tot verdere coherente inspanningen om deze uit te voeren. De Europese Raad verzoekt de Commissie en de hoge vertegenwoordiger uiterlijk in maart 2021 een voortgangsverslag hierover in te dienen. Hij ziet uit naar een ontmoeting van al zijn leden met president Xi Jinping in 2021.

Belarus

27. De Europese Raad veroordeelt het onaanvaardbare geweld van de autoriteiten van Belarus tegen vreedzame demonstranten, evenals de intimidatie, willekeurige arrestaties en opsluitingen na de presidentsverkiezingen, waarvan hij de uitslag niet erkent. De Europese Raad steunt volledig het democratische recht van de bevolking van Belarus om haar president te kiezen door middel van vrije en eerlijke verkiezingen, zonder inmenging van buitenaf. De Europese Raad roept de autoriteiten van Belarus op een einde te maken aan het geweld en de onderdrukking, iedereen die is opgepakt en alle politieke gevangenen vrij te laten, de persvrijheid en het maatschappelijke middenveld te respecteren, en een inclusieve nationale dialoog op gang te brengen. De Europese Raad is het erover eens dat er beperkende maatregelen moeten worden opgelegd en vraagt de Raad het besluit onverwijld vast te stellen. Tevens moedigt hij de Europese Commissie aan een alomvattend plan inzake economische steun voor een democratisch Belarus op te stellen.
28. Met betrekking tot de kerncentrale Ostrovets in Belarus wijst de Europese Raad andermaal op het belang van het garanderen van nucleaire en omgevingsveiligheid.

Het conflict over Nagorno-Karabach

29. De Europese Raad roept op om de vijandelijkheden onmiddellijk te staken en dringt er bij de partijen op aan zich opnieuw te committeren aan een duurzaam staakt-het-vuren en een vreedzame oplossing van het conflict. Het verlies aan mensenlevens en de gevolgen voor de burgerbevolking zijn onaanvaardbaar. Het conflict kan niet met militaire middelen worden opgelost en evenmin door inmenging van buitenaf. Azerbeidzjan en Armenië moeten onvoorwaardelijk inhoudelijke onderhandelingen aangaan. De Europese Raad betuigt zijn steun aan de medevoorzitters van de Minskgroep van de OVSE en vraagt de hoge vertegenwoordiger zich te beraden op verdere EU-ondersteuning van het vredesproces.

Aleksej Navalny

30. De Europese Raad veroordeelt de moordaanslag op Aleksej Navalny met een militair chemisch zenuwgas van de "novitsjok"-groep. Het gebruik van chemische wapens is een grove schending van het internationaal recht. De Europese Raad roept de autoriteiten van de Russische Federatie op tot volledige samenwerking met de Organisatie voor het verbod van chemische wapens (OPCW) om te zorgen voor een onpartijdig internationaal onderzoek en de verantwoordelijken voor de rechter te brengen. De Europese Raad zal op 15 en 16 oktober 2020 op deze kwestie terugkomen.
-